

עיון בפסקי הלכה הנוגעים לראיית סכין ביו"ט

אליעזר דינה, ediena@torontotorah.com

טור אורח חיים סימן תצח

אין מראין סכין לחכם ביו"ט לראותו אם הוא ראוי לשחוט אלא יראנו לעצמו וישאילו לאחרים ויכול להוליך סכין ובהמה אצל טבח לשחוט...

עיון בית יוסף שם שהביא כל ד' הפירושים

ב"ח שם

אין מראין סכין וכו' אלא יראנו וכו'. הכי אסיק רב יוסף בפרק אין צדין וארבעה טעמים נאמרו בזה וטובא איכא בינייהו לענין דינא לרש"י הטעם לפי שנראה כמעשה חול דאוושא מילתא שהטבח רוצה למכור בשר באיטליז ועמו הסכים הרשב"א כמו שכתב הרב המגיד וכתב בהגהות אשיר"י דלפי פירוש זה שאר כל אדם שאינו טבח מותר להראות סכיניו לחכם וכ"כ ב"י אכן מדברי הסמ"ג (לאוין עה כו ע"ג) בשם רש"י משמע דלאו דוקא נקט רש"י טבח שהרי כתב וז"ל רש"י פירש אסור להראות הסכין לחכם מפני שנראה כמעשה חול בפרהסיא כסחורת מכירת בשר וחכם רואה לעצמו שאין בזה כ"כ בפרהסיא עכ"ל הנה שלא הזכיר בדבריו טבח. ולהרמב"ם הטעם לפי שיש לחוש שמא תהיה פגומה ויאמר לו אסור לשחוט וילך ויחדדנה במשחזות ולפי זה דוקא לעם הארץ אסרו להראות אבל כל שאינו עם הארץ אין לחוש לזה כן מבואר בדברי הרמב"ם והסמ"ג גם הרמב"ן (במלחמות יד א) הזכיר פירוש זה ואמר שהוא נכון יותר מכל הפירושים. ולהרי"ף ולהרא"ש (סי' יב) בשם בעל הלכות טעמא דמילתא דחיישינן דילמא ילך אחר החכם חוץ לתחום ולפי טעם זה אין חילוק דאפילו אינו טבח ואפילו אינו עם הארץ חיישינן דילמא מישתלי וילך אחריו בלי כוונה חוץ לתחום. ולבעל המאור הטעם הוא דראיית הסכין כראיית בכור היא שמעכבת השחיטה ונראה כמתקן וכדן את הדין ולפי טעם זה אפילו אם עבר והראהו אסור לשחוט בו כמו בעבר וראה מומי בכור כנ"ל לפי פירושו משא"כ לשאר הפירושים דבדיעבד ודאי שרי לשחוט אפילו אם עבר וראהו ומצאו יפה:

דרכי משה שם

ונראה דמטעמו של רמב"ם כתב מהרי"ל (הל' יו"ט עמ' קעג סי' יז) הרוצה לשחוט ביו"ט צריך לבדוק הסכין מערב יו"ט ולשמרו מהפגימה וכן כתב מהר"י וייל בהגהות הלכות שחיטה (בסוף תשובותיו אות כה) ונראה דטעמו מאחר דבזמן הזה אין מראין הסכין לחכם אלא כל שוחט בודק לעצמו הסכין יש לחוש שמא ימצאנה פגומה וישחזונה דמאחר שאין כל השוחטים תלמידי חכמים יש לגזור גזירה זו כמו בימיהם בהולכת הסכין: ומצאתי כתוב בשחיטות ישנים דאם לא בדק מערב יו"ט מותר לבדוק ביו"ט בשעת הדחק אבל לאחר השחיטה יבדוק ואין בכך כלום ומעשה באחד שרצה לשחוט שור ביו"ט ולא בדק הסכין מערב יו"ט מה עשה הלך ושחט עוף קטן בלא בדיקת הסכין ולאחר השחיטה בדק סכיניו והלך אחר כך לשחוט השור עכ"ל ומשמע מכאן דאף על גב דבחול אסור לשחוט בלא בדיקת הסכין על סמך שיבדקנו לאחר השחיטה כמו שיתבאר ביורה דעה סימן י"ח (עמ' נג) מכל מקום ביו"ט שרי הואיל ולא אפשר בענין אחר:

שולחן ערוך שם, סעיף א

אין מראין סכין לחכם ביום טוב לראותו אם הוא ראוי לשחוט בו שמא תהיה פגומה ויאמר לו אסור לשחוט בה מפני פגימתה וילך ויחדדנה במשחזות וחכם שראה סכין לעצמו יכול להשאילו לאחרים: הגה: ועכשיו בזמן הזה שכל שוחט רואה סכין בעצמו כל הרוצה לשחוט ביום טוב יבדוק סכיניו מערב יום טוב ולא ביום טוב שמא ישחזונו (דברי עצמו ומהרי"ל והגהות שחיטה) מיהו אם לא בדקו מערב יום טוב והוא שעת הדחק יכול לבדוק ביום טוב (שחיטת ישנים):

לבוש שם, סעיף א

בזמן חכמי התלמוד, שהיו נוהגין שלא לשחוט בהמה בסכין עד שהראו הסכין לחכם לראותו אם ראוי לשחוט בו שאינו פגום, אסרו חכמים [ביצה כח ע"ב] לחכם ביו"ט לראותו אם הוא פגום אם לא, גזירה שמא ימצאנה פגומה ויאמר לו אסור לשחוט בה מפני פגימתה, וילך ויחדדנה וישחזונה במשחזות. ואם ראה החכם את הסכין לעצמו מערב יו"ט היה מותר להשאילו לאחרים, לפיכך בזמן הזה שהשוחט רואה את הסכין בעצמו לא יבדקנה גם כן ביו"ט, גזירה שמא ימצא פגום ויחדדנה במשחזות, אלא יבדוק אותו מערב יו"ט ויטמינו במקום שלא יפגום וישחוט בה ביו"ט, או ישאילנו לאחרים: * הג"ה ועיין בעטרת זהב סימן י"ח סעיף י"ז: ויש אומרים מיהו אם לא בדקו מערב יו"ט והוא שעת הדחק יכול לבדוק ביו"ט, לפיכך יראה שהבדיקה שעושים אחר השחיטה מותר לבדוק שהיא כמו שעת הדחק, ואפשר לומר שגם היא אסורה, ויעמיד הסכין והבהמה בחזקת כשרות ויאכל אותה בלא בדיקה אחרונה, שגם בכאן יש לגזור שמא ימצא פגומה ותאסר השחיטה וישחזונה וישחוט אחרת, ויש אוסרין ויש מתירין

בספר באר שבע הכריע כיש מתירין וזה נכון, וכן הוא במהרי"ל, אלא שהפריז על מידותיו להתיר לבדוק אפילו קודם שחיטה לדין דנוטלין קבלה ודמי לחכם שרואה לעצמו. ולא נהירא, דזה ליתא, שהרי בזמן מהרי"ל ורמ"א היה מנהג זה ואפילו הכי פסקו לאסור, ועוד הא רש"ל כתב פרק אין צדין סימן כ' דדוקא לתלמיד חכם מותר ולא לשאר בני אדם אף שאינו עם הארץ:

שולחן ערוך הרב שם

... וכן בזמן הזה שכל שוחט בודק הסכין בעצמו אסור לו לבדוק ביו"ט שמא ישחיזנה. ויש אומרים שלא אסרו להראות הסכין לחכם משום דשמא ישחיזנה אלא משום דבימיהם לא היה אפשר לו לשחוט בלא ראיית החכם את הסכין אפילו אם הסכין יפה ונמצא ראיית החכם לבד היא המכשרת את הסכין והרי זה דומה קצת למתקן כלי אבל בזמן הזה אין ראיית הסכין אלא כדי לברר הספק אם יש בה פגימה אם לאו ונמצא שאין הדבר תלוי בראייה אלא בשלימות הסכין שלא היתה פגומה (קודם שהתחיל לבדוקה) וראייה זו בעצמה אינה מכשרת את הסכין אלא מבררת את הספק בלבד ולכן אין לאסרה ביו"ט. והלכה כסברא הראשונה ומכל מקום בשעת הדחק כגון שלא בדק הסכין מערב יו"ט ונצרך לבשר ביו"ט יש לסמוך על סברא האחרונה ומותר לבדוק הסכין ביו"ט: וכל אדם אפילו אינו תלמיד חכם מותר לבדוק הסכין אחר השחיטה משום דאף אם ימצאנה פגומה בודאי לא ישחיזנה:

ערוך השולחן שם

... ויש נ"מ לדינא בין הטעמים דלרש"י נראה דווקא טבח שדרכו לעשות כן בחול והוה אושא מילתא אבל אינש דעלמא לית לן בה [עב"ה] וכן לטעמו של הר"ף אינו אלא בטבח המורגל לילך אצל חכם חיישינן שמא ילך גם חוץ לתחום ולא אינש דעלמא וכן יראה לי דלרש"י והר"ף אין איסור בזמן הזה שאין מראין סכינים לחכם כמבואר ביו"ד שם מפני דהאידינא חכמים מחלו על כבודם וא"כ אין כאן אושא מילתא ולא חשש שילך חוץ לתחום כיון שאינו רגיל בכך אבל להרמב"ם והמאור גם לכל אדם אסור וגם האידינא אסור דשמא ישחיזנו במשחזת ונראה כתקון וכן יש קולא להרמב"ם כשהטבח הוא ת"ח ואין בו חשש שמא ישחיזנו וכן להר"ף מותר דת"ח לא ילך חוץ לתחום ולרש"י והמאור אסור כמובן: וכיצד יעשו יראה הת"ח לעצמו את הסכין דלעצמו אין שום חשש אפילו לטעמו של המאור דלעצמו אין כאן תקון כלי אלא לברר הספק [ר"ן] ואח"כ משאלו לאחרים וכתב רבינו הרמ"א בסעיף א' דעכשיו בזמן הזה שכל שוחט רואה סכין בעצמו כל הרוצה לשחוט ביו"ט יבדוק סכיניו מעיו"ט ולא ביו"ט שמא ישחיזנו מיהו אם לא בדקו מעיו"ט והוא שעת הדחק יכול לבדוק ביו"ט עכ"ל ונ"ל דה"פ דוודאי גם בזמן הש"ס היה מחוייב להעמידו בעיו"ט אלא דהבדיקה לא היה מועיל לו בלא ראיית החכם ובע"כ צריך להראותו מעיו"ט דביו"ט אסור מטעם שנתבאר אבל עכשיו דרואה לעצמו הלא יכול להעמידו מעיו"ט ולבודקו ביו"ט ואם הוא טוב ישחוט ואם לאו לא ישחוט לזה אומר דאינו כן דגם עתה יש חשש שמא ישחיזנו אם אינו ת"ח ואפילו ת"ח למה לו להכניס עצמו לזה שמא אינו ת"ח והוסיף לומר דבדיעבד כשלא בדקו מעיו"ט והוא שעת הדחק יכול לבדוק ביו"ט ולא מיבעיא לכל הפירושים אלא אפילו לפי הרמב"ם ולא מיבעיא אם הוא ת"ח אלא אפילו באינו ת"ח דאפשר לומר בזמן הזה כיון שעל בדיקתו הוא סומך מסתמא העמידו בטוב כהרגלו ואין חשש שמא ישחיזנו ודבר פשוט הוא שלאחר שחיטה מחוייבים לבדוק הסכין כמ"ש ביו"ד שם וביו"ד סימן ו' נתבאר דביו"ט מותר לכרוך מטלית על הפגימה ע"ש [לפמ"ש מתורץ כל מה שגמגם המג"א בסק"ב על דברי הרמ"א ודבריו ברורין ודו"ק]:

משנה ברורה שם

שמא תהיה פגומה וכו' - ובדיעבד [ב] אם הראה לו ונמצאת יפה מותר לשחוט בה: **שראה סכין לעצמו** - היינו בביתו [ג] ביו"ט כדי לשחוט בה ועיין בפר"ח שמצדד דאפילו לכתחלה יכול החכם לראות סכיניו של עצמו כדי להשאילה לאחרים והטעם שהתירו לחכם דלגביה ל"ל שמא ישחיזנה דיודע שאסור להשחזיז ומטעם זה [ד] מותר החכם גם כן כשאינו רוצה לסמוך על בדיקתו להראות סכיניו לחכם אחר: **רואה סכין לעצמו** - שסומכין על קבלה שיש לו: **יבדוק סכיניו מעיו"ט** - ולא יחזיר הסכין [ה] לנדן שלו דאם החוד או צדדי הסכין נוגעין בקשיות הנדן לא מקרי תו סכין בדוק כמ"ש בתב"ש סימן י"ח סק"ד. וכתבו האחרונים דנכון שיהא לכל טבח ב' או ג' סכינים בדוקים מעיו"ט: **ולא ביו"ט** - היינו הבדיקה ראשונה [ו] אבל הבדיקה שצ"ל אחר השחיטה מותר דלא שייך גביה שמא ישחיזנה אם ימצאנה פגומה דלא יועיל ההשחזת להכשיר השחיטה ששחט מקודם: **יכול לבדוק ביו"ט** - וכגון [ז] שאין בעיר סכין אחר שנבדק מעיו"ט:

שער הציון שם

(ב) עיין ב"ח דלכולהו פוסקים שרי בדיעבד לבד מהרז"ה, ובודאי נוכל לסמוך במילתא דרבנן להקל: (ג) אליה רבה: (ד) מגן אברהם בשם הרב המגיד: (ה) חידושי ר' עקיבא איגר: (ו) אחרונים. ולאחר בדיקה זו יכול עוד לשחוט בסכין זה ממילא, ואפילו אם כוון בבדיקה זו בשביל זה כדי שיוכל אחר כך גם כן לשחוט בו, שרי, [כן מוכח מדרכי משה, עיין שם]: (ז) פרי מגדים: